

12
ORATIO 79.
DE
CIVITATE
DORPATENSI:

Quæ,
Deo Duce atq; Auspice,
*In Regiâ Academiâ G V S T A-
VIANA, quæ Dorpati est ad Em-
beccam, 12. Jan. Anno 1637. publicè
in Auditorio Majori habebatur*

A
JOHANNE CLAVDII RISING,
Ostrogotho.

DORPATI, Typis Acad.
Anno 1637.

Magnae Urbes, bello magnae fiunt solitudines! Urbs Italiae bellicosissima Roma, mole ruit sua! A Gothis post bello ablata Romanis omnis fere Graecia, Italia & Hispania; à Bulgaris, Dacia atq; Misia; à Vandalis, tota Africa; à Francis, Germania & Gallia; à Saxonibus, Britannia; à Sclavis, Sarmatia, Dalmatia, Illyricum; à Saracenis, Aegyptus, Arabia, Syria, Chaldaea; à Tartaris, Armenia, Hyrcania, Colchis, & quicquid ad mare Caspium & Hyrcanum spatii interfacet; à Tarcis, universa Minor Asia, Cappadocia, Pontus, Bitinia, & reliquae ad Persarum usque terminos provinciae Asiae; à Persis, quicquid in Indiam usque porrigitur.

Et ante bellicos motus, à murorum, turrium atq; amplorum ædificiorum aspectu, & à laudatissimorum Civium fortitudine, Patria nostra DORPATVM, civitas magna aestimabatur. Religiosissimus Episcopus Hermannus Bremensis, Anno Christi 1204. eam condere ceperat; quæ Moschus, paulò post invasit. Repulit eundem Anno 1230. Magister ordinis, tùm dicti Ensisferi, Dñs Volquinus. Sed alterà vice rediens Moschus, Anno 1265, hanc urbem planè destruxit, & igne incendit! undè cum deserta esset, & non habitaret in eà homo, Magister ordinis, tùm dicti Teutonici, Wernerus à Breythusen/ cum tunc temporis Episcopo Dorpatensi, statim eam è lateribus & saxis restauravit. Incolumia & salva Pax omnia conservavit, donec Moschus tertià vice ascenderet ad bellandum in similitudinem aquilæ volantis cum impetu. Ingressus urbem hanc 18. Julij Anno 1558. & Media pars civitatis egressa in exilium; reliquum populi, salutem, vitam & incolumitatem, Victori trepidè credidit; Ad prædam ille sæpius venit; & tandem 21. Octob. Anno 1571. omnis qui inibi inventus, sine discrimine sexus & ætatis triduana lanienà ab illo cepit interfici. Finis cadaverum & directionis bonorum non fuit! Quicquid sagittis & ferro non transfixum, in tristem captivitatem Sybiriensem abductum! Sic deserta civitas Dorpatensis! quæ facta

pacificatione inter Moschum & Polonos, in clientelam Serenissimi Regis Poloniae Sigismundi Batoris, 15. Jan: Anno 1582. transiit. Gliscen-
 ribus inde bellicis motib9 inter inclytas gentes, Svecicam & Polonicam,
 à Serenissimo Carolo IX. Svecorum olim Rege gloriosissimo, obsideba-
 tur, & Anno 1600. circa festum Nativitatis Christi expugnabatur. Quæ
 tamen urbs 3. Aprilis Anno 1603. à Polonis iterum occupata: inde Christi
 Ecclesia, uti pressa! Donec 26. Augusti Anno 1625. in Serenissimi &
 Potentissimi Principis ac Domini, Dn. GVSTAVI ADOLPHI, Svecor-
 um, Gothorum, Vandalorumq; Regis; Magni Principis Finlandiæ;
 Ducis Esthoniæ & Careliæ; Domini Ingriz &c. Domini & Regis quon-
 dam nostri Clementissimi, nunc Beatissimi, fidem & clientelam perveni-
 ret, & diu desiderata reciperet halcyonia. Urbis, quæ hodiè extant,
 reliquæ, tam sunt immensæ, ut ab extremis orbis partibus, plurimos
 ad se visendas alliciant, qui dum eas contemplantur, rerum magnitudi-
 neitâ obstupefcunt, ut ab illarum contemplatione vel inviti discedant.

Est Pietate, Doctrinâ & Humanitate Ornatissimus Dn. JOHAN-
 NES CLAVDII RISINGS, Ostrogotus, qui hanc rem pie medita-
 ri, & doctâ oratione conscribere cepit, quam cras horâ 9. mat: publicè
 in Majori Auditorio pro concione eloquetur.

Perillustrem & Generosissimum Dominum, Dn. BENEDICTUM
 OCHSENSTIERNA, L. Baronem in ~~W~~ *W* ~~Fe~~ *Fe* ~~bi~~ *bi* ~~holm~~ *holm* & ~~S~~ *S* ~~öderbo~~ *öderbo* / S. Reg.
 Maj. Sveciæ Archistabularium, & per Livoniam atq; Ingriam Generalem
 Gubernatorem &c. Dominum nostrum Gratosissimum:

Admodum Rev. Nobiliss: Consultiss: Experientiss: Clariss. & Ex-
 cellentiss: Dn. Professores, Collegas, Fautores & Amicos nostros uni-
 cè devenerandos: Nobilissimos insimul & Humaniss: Dn. Studiosos;
 respectivè, humiliter, reverenter & amicè invitatos & rogatos volum9,
 ut dicto tempore adesse haud dedignentur. Intelligent [proh] quod
 quæ Vrbs ante bellum fuit quasi hortus voluptatis, jam post Martis mo-
 tus, ferè sit ut solitudo deserti: cujus tamen magnificentia jam non ad-
 um adhuc ruinosâ structurâ; sed Christi in Regiâ Academiâ GVSTA-
 Vianâ & sanctis Templis publica Professione, atq; sincera Evangelii
 prædicatione metienda. Per scriptum Dorpati 11. Januarij Anno 1637.

P. J. G.

humiliter,

P. R. D. & C. *observanter,*

P. H. & P. *amicè colens*

LAURENTIUS LUDENIVS J. V. D. Prof.

Ord. & præt. R.

21.

ORATIO
DE
CIVITATE DORPATENSI.

Erillustri & Generosissime Domine, Dn. BENEDICTE OCHSENSTIERNA, L. Baro in Ekebyholm & Söderbo / S. Reg. Maj. Archistabulario, & per Livoniam atq; Ingriam Generalis Gubernator &c. Domine Gratosissime:

Magnifice Dn. RECTOR, Viri admodum Rev. Nobiliss. Consuleiss. Experientiiss. & Clarissimi; Tuq; Studiosorum Corona Nobilissima;

Locum habitationis suae ignorare, turpe atq; infame; Cognitum autem ac perspectum habere, non minus laudabile quam honestum. At at! dum in cognitionem locorum nostrae commorationis in his terris inquirimus, fata nostrarum nationum ac civitatum, in quibus degimus, deprehendimus! Atq; mirari incipimus rerum humanarum statum admodum fluxum ac inconstantem! Prop, Exor.

Hoc ipsum, dolendo Exemplo declarat urbs quondam Regia splendidissima Troia; Rebus omnibus abundanti copia affluens; Quae, quam sit ruinâ eristi à Gracis vastata, nemini est obscurum; Cum etiam in proverbium iyerit. 1. Ratio.

Ecce locus ubi Troia fuit!

Et quod manu palpatur: Propria ac electa Deo civitas, Hierusalem, ipsius etiam Dei habitaculum, tam copiosa ac dives rerû, ut auro & argento lapidum numerum coequaret, cupri & ferri multitudinem innumerâ superabundaret, aedificiorum elegancia ac 2.

Significat omnium prima; Imò in quâ gloria Dei habitare digna-
ta, ac ab hominibus ad oculum gratiosè est visa: Hac (inquam)
civitas omnium suprema, Nunc, mundanarum rerum vicissitudi-
nem infelicissimo suo casu deprædicat; Dum à Romanis miser-
rimè diruta, habitaculo serpentum ac Draconum cecidit.

3. *Samaria, Regum Israël sede illustris, opibus ac Potentia,
amplitudine ac præsidii nulli secunda: Per dictam rerum incon-
stantiam, floridum suum statum cum interitu commutavit.*

4. *Carthago urbs quondam potensissima, ut hoc elogio à Salustio
insigneur, qui ait; satius est silere, quàm de ea pauca dicere; To-
ta namq. Asia cultiore potiebatur: sed miseriæ est delapsa, ne suo
Dominio destituta, in solidum à Romanis sit desolata.*

Concl. Ex-
ordii. *Sed quorsum hac vergit oratio? Quorsum? Nempe dum sub
mentem revoco, laudabilem hanc nostræ mansionis Civitatem
DORPATENSEM, tot subisse mutationes, tot & tam va-
rios sui status facies induisse;*

Proposit. *Non possum, quin pro jure hospitii aliqua ratione, declarem
me de tantis casibus unice dolere.*

Petitio. *Quod dum facio, adsitis, ô Auditores inclyti, candore so-
lito, atq. quod tædium forset ex oratione, ingenio ac arte non satis
excultâ, vobis obariiri potest, materia hujus tristi novitate ex-
cutite.*

Transitio. *Et quoniam hic est exorsus orationis meæ à tristi gemitu, vi-
dete quem vobis animum suscipiendum putetis.*

Nar. An-
tec. *DORPATVM, olim Civitas florentissima fuit: Reli-
gione in primordio per laudatissimos Dn. Episcopos gubernaba-
tur. Pietatem in urbe hâc viguisse, argumento sunt, tot tantaq.
in eâ sumptuosissimis impensis exstructa monasteria egregia ac
Templa; Quorum altam quondam magnificentiam, adhuc hodiè
romanentia rudera ostentant. Legibus fuerat æquissima; Habe-
bat Consules ac Senatores homines Doctissimos, Iurisq. consultissi-
mos, qui integritate ac constantiâ iudicii, æquè omnia administra-
bant.*

hant. Structurâ Edificiorum fuerat Pulcherrima, Munitionibus ac mœnis probè cincta. Rerum omnium, quæ ad victum & amictum pertinent, abundantissimè affluens; Unde Cives certè homines ditissimos fuisse colligitur; Proditum est, fuisse hæc cives, qui vel in solâ & propriâ facultate, 80000. Joachimicis pollorent.

Narr. med.

Sed bellicis moribus, qui (proh dolor) hoc & olim exulcerato seculo ubiq. terrarum nimis horribiliter grassantur, sæpius ita fuit conguassata, ut penè fuerit deurbata. Ah! ante numerosam dierum revolutionem, circiter Annum Christi 1265. à Muschoviciis funditus est eversa, quippè quæ munimentis adhuc minus valida! Qui cum arcem jam tum munitiorem oppugnantes expugnare non possent, adventu Vernerii Brenthausen / Magistri ordinis Teutonici in Livoniâ, deterrii, incendio & flammæ civitatem committentes, recesserunt. Postea statim ab eodem Magistro unâ cum Dorpatensi Episcopo: è saxis & lateribus supra dignitatem pristinam magnificè est restaurata. Post effluxo tempore, Anno scilicet salutis 1558. hæc urbs à Muschoviciis rursus capitur, qui in morem bestiarum thesauros ac facultates venantes, Præstantissimorum edificiorum muros perfodiunt, Templâ invadunt ac monasteria, monumenta defunctorum aperiunt, ut ingluviem, quâ thesauris inhiabant, adimplerent. In senes cum aequè ac juvenes inhumanissimè est servitum! Virgines amictu precioso, auroq. ac gemmis fulgentes, ornatu denudata, loris ad circum usq. sunt flagellata. Episcopus nomine Hermannus à Wesell cum Optimatibus ac plebei in Muscoviam transvectus, miserabile Muschovitica crudelitatis exemplū, unâ cum omnib. & Livoniâ totâ captivis abductis, est constitutus. Qui verò ab hæc miseriam superfuere primores ac Nobiles, in carcerem tam angustum sunt detrusi, ut alter alterum ad necem coangustaret, ubi etiam fame perire post miserrimas afflictiones sunt coacti. Porro transacto tempore, ob suspicionem prodicionis, relictis Dorpatensibus,

tenses, omnes has prædictas afflictiones à Moschovitis sustinere
necesse habuerunt. Tum temporis quæ facies, quæ afflictio, quæ
calamitas huic urbi fuerit, cogitate!

Conse.
Narr.

Doniç, à Polonis & nostratibz alternatim est occupata, donec
sub ditionem Sereniss: quondam Regis, nunc Beatiss. Dn:
GVSTAVI ADOLPHI Anno 1625. felici omine deveni-
ret. Hic Rex Clementiss: non tantum privilegiis & immunita-
tibus eam Regalibus donare; Verum etiam à Corrupto Papasti-
ca Religionis cultu clementissimè vindicare, atq; clarissimâ verbi
Divini luce irradiare voluit. Et id quidem re ipsa comprobavit
dum ipsius R. Maj. hîc Academiam fundare Regiam Sanctissî-
mum visum fuit, eamq; Regio sumptu Magnificentissimè ornare,
quo tam Excellentissimi Dn Professores, quâ Studiosa juveny
vivant ac sustententur optimè. Quod sanè Heroicum factum (ut
cætera modo taceam) nullius unquam ingenii viribus, aut dicen-
di flumine satis dignè prædicari potest. Namq; per Dei Opt. Max.
gratiâ, beneficiû maximû. Talibz pro tẽpore hæc nostra Academia
potitur viris Excell. Dn. Professoribus, ut dubium sit an multis
in locis terra parez habeat, qui summo studio, summâq; laude, in
Facultatibus & Disciplinis omnibus, juvenutem studiosam hîc
informant; Undè cum per Dei Clementissimi misericordiâ, tran-
quillitatẽ jam nostra Academia sortita sit, talia studiorû incẽptor-
um incrementa speramus, ut etiam ab externis orbis Europæi
orîs, studiorum gratiâ ad ipsam homines confluant. Atq; hoc
tantum Regale beneficium, quid unquam satis dignis verbis, non
dicam exornare, sed enarrare potest?

Transitio.
& Proposi.

Sed ut ad id, unde digressus sum revertar, urbis Dorpatensis
fata eloquar plenius.

Confirm:
ejus arg. 1.
à Nomine
1. Nomen.
Ratio.

Sic nominis cognitio in augustam rei notitiam nos solet dedu-
cere: Quæ licet hic sit obscurior; tamen ut potero eloquar.

Episcopatus Dorpatensis elim dictus fuit Odenpe.

Inquit enim Dn. Balchazar Russorius in Chronicis Pag. 1.

In Odenpe edder Stiffe Dörpte / ligt die Stadt und das
Schlot Dörpte / quasi diceret, in Odenpe, aut Episcopatu
Dorpatensi, jacet urbs & Arx Dorpatensis.

Dicta post hac civitas est Juriawgorodh / quasi dicas, 2. Nomen
Georgii Arx & civitas.

Et enim ubi ab Episcopo Hermanno hac urbs fuit fundata
atq; exstructa, paucis post elapsis annis, Moschus eam hostili ma- Ratio.
nu invasit atq; occupavit, & hoc nomine urbem nominari voluit.

Nomen hoc post mutatum est, & dicta hac civitas Vaggenus, 3.

Et enim Magister ordinis (ut tum nomen erat) Ensferei, Dn.
Volquinus, non tulit hanc urbem in Moschi potestatem permane- Ratio.
re, sed Anno Christi 1230. viriliter Moschum vicit, & igni atq;
ferro ex urbe hac expulit; quam in cineribus jacentem Episcopus
Hermannus von Vaggenus reedificare cum cepisset, in tanta rei
memoriam à restauratore dicta hac urbs est Vaggenus.

Sed mox factum est, ut civitas hac diceretur Dorpatum. 4.

Et enim praedictus Episcopus Hermannus von Vaggenus / Ratio.
cum priorem suam beneficentiam, novae Magnificientiae accessione
superasset, & numero ferè infinitis pagis urbem & Episcopatum
hunc ditasset; inde nomen mutatum, & à pagorum accessione, qui
Germanicè Dörper vocantur, Dorpatum dici cepit.

Ita enim in chronicis scribit praedictus Dn. Russius p. 6. Bis Ratio tra-
schop Hermen von Vaggenus / hefft den dohm tho Dörpte
by de Embecke gesunderet / vnde sinen Broder Othomar
darhenrthom Prawste vorordenet / vnde vele Dörper dars
tho vorlenet vnde gegeben / do hefft dat Stiffe Vaggenus
den nahmen verliaren / vnd is dat Stiffe Dörpte genömet
worden / ac si diceret, Episcopus Hermannus von Vaggenus /
Templum cathedrale Dorpati ad Embeccam fundavit, & fratrum
suum Othomarum ibi Praepositum constituit, & multis pagis Epi-
scopatum ditavit; Vnde factum, ut Episcatus Vaggenensis nomen
receptum amitteret, & à pagis (Dörperen) Episcopus Dor-
patensis vocaretur.

2. Argu. i
ficu.
1. Proposi-
tio.

Præclara auspicia! quæ ut rectius intelligatis, cognoscite quod DORPATVM est Livonia Civitas, in Ducatu Esthonia sita, & quasi delitiae totius Livonia habetur; quæ ab Ortu Rusiæ terminatur. Versus meridiem Lituania & Borussia est contemina. Ad occidentem mari alluitur: versus aquilonem respicit Finlandiam. Singularis autem illa provincia, in qua DORPATVM est fundatum, dicitur Odenpe, quæ cum medullum totius terra Livonica teneat, valdè etiam est frumento ac melle opima, aliasq; res vituales, præ cæteris abundè reponit.

2. Proposi.

*Cum præterea plurimi: è Germaniâ, aliisq; nationibus in Muschoviam, Lituaniâ, aut quascunq; alias nationes con-
dentes, hanc civitatem pertransiunt, atq; sua mercimonia exer-
ceant, hinc ei non exigua gloriæ fama accedit.*

3. Proposi.

Solent Civitatum externæ formæ eam quàm commendatissimæ esse, quæ aut sunt rotundæ, aut quàm proximè ad rotunditatem accedunt: Tum propterea, quod circularis figura omnium demonstratur capacissima ac perfectissima; Tum etiam, quod ea Civitatis mœnib; sit accommodatissima: Nam cum in hac figura pars aliqua diruitur & deturbatur, residua sibi constans: In reliquis vero figuris, unâ parte dirutâ, mox de cæteris altum est. Hujus autem Civitatis figura cum sit forè circularis, & in modû cordis humani conspiciatur, vel eo etiam nomine non minus de prædicanda venit.

4. Proposi

Habebat olim DORPATVM exitus ac portas plures: Iam verò duas tantum habet, quarum una orientem respicit, quæ è foro ex ora urbem itur, diciturq; linguâ Esthonica Carieporth quasi Porta pecudû, eo quod pleraq; pecora per eam passum agantur. Propè hanc est vallum, ex cespite firmiter confectum, ac probè munitum. Altera, ad occidentem ab Acropoli decurrit: & nominatur Domhporth / juxta quam ab utraq; parte conspiciuntur turre firmissima in munimentum Civitatis fastigiata ac erectæ.

5. Proposi.

Porro quantâ curâ, hæc urbs vallis, fossis aliisq; munitionib; olim fuerit cineta, adhuc hodiè constat. Namia enim habet fortissimis turribus, quoq; pariter alto & crasso firmata, atq; insuper quibus

super duobus vallis, insigniter constructis munita.

Si conditorem hujus urbis spectemus,prehenditur multis retro
seculis scilicet An: Christiana aera 1204. ab inclyto Episcopo, Dn.
Hermannò à Bremen/ inisia cepisse, qui primus hic Episcopatu
instituit, Arcemq; pariter & Acropolin condidit. Vnde antiqui-
tate reliquis Livonia Civitatibus cedere non videtur. Postea ve-
rò sub cæteris succedentibus Dn. Episcopis, per homines Christia-
nos huc è Germaniâ confluentes, quotidie incrementa cepit, donec
in perfectam urbis formam exeresceret.

Edificiorum structurâ olim fuit splendidissima; Magnificen-
tissimas hic fuisse ædes, adhuc restantur, cum verissima hominum,
qui jam cum vixerunt relationes; Tum etiam qua à belli furo-
re supersunt reliqua, clarissimè evincunt. Maximorum insimul
adificiorum sublimia fastigia ac parietes, id ipsum etiam arguunt.
Porta ac Janua, ab incendio superstites, opere scriniario verimi-
culato elegantè exornata; Fenestrarum locus, adhuc lapidibus
pulchrè excisis conspicuus, magnificentiam ac decorem structurae
confirmat. Ad hæc proditum est, Civitatem hanc splendidissimo
suburbio fuisse ornata, in quo Tempia ac Monasteria fuerunt
eximia, propè domicilia egregia: idq; arguunt, lapidea platea ul-
tra Embeccam extra Civitatem porrecta. Hæc omnia cum jam
sua integritate fruerentur, qui vis cogitare potest, quantam aspe-
ctus jucunditatem adveniensibus asferrent! Sed (proh) Marvor-
tis belli iniquitas, quid pulchrum, quod non dedecore conspurcat?

Olim etiam Templis septem Magnifico apparatu ornatissimis,
effulgebat, atq; adhuc in Acropoli cernitur Templum cathedrale,
quod tanto ornatu olim erat conspicuum, ut magnitudine, fasti-
gio curribusq; altissimis tam superbum Livonia tota non inveni-
ret sed hoc tam præstans ac fulgidum Templum, unâ cum cæteris
omnibus, præter duo, est dirutum. Ad septentrionem fuerat mona-

sterium, domiciliorum numero & splendore à nullo ferè se-
cundum, sed penitus ferè una cum egregio ipsi insinato tem-
plo,

1. Argu. &
conditoris

4. Arg. &
Ædif.
1. Ratio

2. Ratio

3. Ad penitus sese una cum egregia ipsi destinato Templo, est eversum.
Ad meridiem fuit Arx quondam munitissima, in colle posita,
ad quam occupandam vel exercitus Regius non sufficeret. In hac
residebant incliti Dorpatenses Episcopi: Hac autē tempestate
perillustriam Dominorum totius Livonia Generalium Governato-
rum habitationi cessit.

Ratio. Collegium præterea Dorpatum olim habuit illustre, in quo iu-
ventus in bonis Liberalibus disciplinis honestè informabatur, acq̃
in pietatis cultusq̃ Divini exercitiis instituebatur; Unde decentes
prorumpébant homines ad Rempub. Dorpatensem, in suis parsi-
bus, tam Ecclesiasticis, quàm politicis administrandam.

Ad hæc habet DORPATVM propugnacula firmissima:
quippe urbs hæc, Arce prævalidâ, turribus fortissimis, mœnibus ac
vallis munitissimis est instructa, quorum novissimum vallum,
propè arcem est, quod superiore Anno in rumore ac tumultu bellico,
Nobiliss. ac Clariss. vir, Dn. Georgius Stiernshelm / non mi-
nus mirandâ celeritate quàm industria perfecit; ita, ut qui aliquid
de fortalitiis judicare possunt, concedant facile, ad munimentum
hostiumq̃ propulsationem esse accommodatissimum.

Postea Aer hic est tam salubris ut ullibi locorum; Non enim
hyems (quamvis rigida) nimia vehementiâ frigoris est austera;
neq̃ etiam Æstas intolerabili ardore astuat; Sed utrumq̃ tempus
mirâ qualitatum repressão est temperatum, ita ut homines salu-
britate ac clementiâ Cœli perfruantur optabili.

Arg. 2. Solum hic tam frugum ferax est, ut spontè suâ absq̃ stercoratione
boni. ne, continuaq̃ sulcatione, aliisq̃ arduis laboribus, quos alibi ter-
rarum adhibere coguntur, si modo velint aliquem agrorum fructum
reportare, spontè (inquam) hoc solum rependit fructum, ac tam
large quidē, ut nō tantū frumentū, verum etiā mel, linū, cannabī,
lupulus, in maximâ copiâ hinc in maritimas Civitates deferantur.

Arg. 3. Præterlabitur nostram Livicatem Annis piscosissimus, genus
omne

omne delicatarum piscium continens Embecca. Hic omni tempore exgra Civitatem pisces à piscatoribus capi, mira cum delectatione cernes. Puras ac salubres hic annis trahit aquas; cursu non item rapidus, æquabili profunditate dimensus, unde navigationi est accommodatior: inq lacum, in tota Livonia insignè Peibex influit; per quem ciros mercimonia olim cum Russis, Lithuanis, aliisq nationibus exercuerunt frequentius; Nunc autem viciniore Russi ac Esthones navigiis huc apportant, Pisces tam recentes viros, quàm etiam omnis generis exsiccatos, vilisq pretiorum exponunt: Pelles item preciosas: Picem, & coria Russica, & id genus aliarum rerù, quas ciros in privatum & familiarem usum coemunt.

In hac Dorpatensi provinciâ est lacus, nomine Vorhgerff omnium generum piscibus abundans, è quo, sicut ex ingenti Lacu Peibex, recentes pisces copiose afferuntur: & hyemali quidem tempore nulla præterit dies, in qua terna, quaterna aut plura plaustra piscibus onerata hîc in foro non conspiciantur. Vnde cibariorum & annona vilitas Dorpati est commodissima.

Fontibus saluberrimis est etiam hæc urbs irrigua; Quorum præcipuus est, qui dicitur fons D. Iacobi, ad Aquilonem juxta mœnia valide erumpens; ex ejus aquis due inferius piscinae sunt constituta, in quibus æstivo tempore, Sole radiis affulgentes, magnum optimorum piscium numerum carere poteris. Mox prope has piscinas ad orientem, eadem ferè abundantia cernes alium ebullire fontem, qui per rivulum in Embeccam illabitur. Intra pomeria verò urbis, plurimi sunt fontes, iiq aquarum salubritate non minus insignes.

Est autem tempore potissimum veris ac Æstatis hujus loci tanta amœnitas, ut vel lapis sit quem sui jucunditate non capias, aspectu non moveat, lacrimaq non afficiat. Prope mœnia conspiciuntur horti amœnissimi, rosarum ac herbarum varietate ornati, lupulog circumcirca vestiti. Si verò latius in quamcunq Coli
VII. Arg
ab amœnitate
B 3
plagam

plagam circumspexeris, prospectus longinquus intra oblectatione
patibit; Terra enim non cernetur circumquaq., quæ non aut fru-
gibus sit ornata, aut floribus vario colore distinctis decorata;
Unde amica rerum consensione, temperamentum oblectationis effi-
ci, ac spectantium oculis inferri videtur. Tanta est camporum
pulchritudo ac pratorum amœnitas! Ulterius insylvas si quis e-
grediatur, conspiciet omni generis arbores frondiferas, singulari
pulchritudine amictas, lupulumq. lylvestrem copiose appenden-
tem; Gramina in tantam quantitatem erecta, ut procumbentem
maximè tegere possint. Hinc terra feris animalibus, pecoribus
ac avibus tota est refertissima.

VIII. Arg.
à Civibus.

Verum hoc satis sit de Civitatis hujus corpore dixisse, ad ipsam
ipsius animam accedam, atq. cives eorumq. vitam & mores con-
templandos proponam. Fuerunt namq. hic olim cives, ut & adhuc
hodie, optimi atq. liberrimi, jure & legibus aequissimi, honestis
negotiationibus addicti. Vel enim ex agricultura & terra pro-
ventu, vel mechanicarum artium opificiis honestè vixerunt, atq.
vivunt. Opibz etiam ac potentia fuerant & sunt splendidi, erga o-
lios benigni, erga advenas maximè prompti & benevoli.

IX. Arg.
à Forma
Reip.

Quod ad statum politicum attinet. Quondam hæc nostra civi-
tas magistratum agnovit suum Episcopum. Hoc tempore vero
Cives Dorpatenses subsunt S. R. Majestati Regnoq. Sveciæ; à
nostra Serenissima Regina in immunitatibz suis integrè conservan-
tur, causasq. graviores ad iudicium S. R. Majestatis remittunt,
interim tamen in privatis suis causis proprio suo civico gaudent Se-
natu, eumq. loco Magistratz agnoscunt, qui ipse honorandz Sena-
tus, jus & justiciam cum summa equitate administrat.

X. Arg. ab
Ecclesia.
1. Prop.

Olim antequam vrbs hac mœnibus cincta existisset,
cenuerant hunc locum Ehnici, ut & Russi, quos è sua Arce,
quam jam tum hæc tenuere nomine Jurimogorodh/ expulerunt
Christiani, eamq. funditus sunt demoliti.

Postea verò cum iam Christiani homines, perfecta omni Civi-
tatis

2. Prop.

earum structurâ, aliquantulo tempore hic vixissent, accessit Moscho-
vita, Civitatem occupavit, egestis, caesis, atq; in Moschoviam
gradatâ Christianis, ubi eos omni supplicio affectos necavit.

Demum ex singulari Dei clementiâ est factum, ut jam à Chri- 3. Prop.
stianis hominib; incolatur ac gubernetur, qui verum Deum agno-
scunt, eumq; religiosè colunt, ac omni opera gloriæ ejus student.

Inter cetera verò, quo nomine Dorpatum mihi maximè com- XI. Arg.
mendandū venit, est, quod eâ felicitate fuerit inventum, ut inibi ab Acade-
Serenissimus REX GUSTAVVS ADOLPHVS, nunc Bea- mia.
tissimus, Academiam Clementissimè velle institueret, idque
per Illustrem ac Generosum Dominum. Dn. IOHANNEM
SKYTTE, L. Baronem de Duderoff &c. Musarum fau-
torem inelytum; Quæ viris jam, Excellentiss. Dn. Professorib;
decorata, studiis est florentissima; Pietatis ac Religionis studiosissi-
ma, in quâ quotidie conferuntur digni honores iis, qui laudabiles
fecerunt studiorum progressus; unde per Dei gratiam, cum jam
quotidie studiosi homines, studiorum gratiâ huc constuant, spera-
mus futurum, ut summam laudis famam apud omnes bonos sic con-
sequantur.

Non etiam minorem laudem huic conciliat urbi, quod hic S.
R. Majestatis Clementissimè visum fuerit, judicium Aulicum in
Livoniâ supremum erigere, eiq; viros Generosissimos Consulissi-
mosq; præficere, quò jam de summis ac gravissimis causis, homines
undiquaq; consuunt, atq; hic eis aquisimè deciduntur.

Deniq; cum multa sint olim à Dorpatensibus gesta, quæ laude XII. Arg.
digna sunt, eorum omnium vel hoc præcipuè memorabo: quod à rebus ge-
pro Christiana Religione ac veritatis Cælestis confessione, exte- fics.
ma pari non subterfugerint: Imo verò sanguinem, donum, o-
mnemq; substantiam interponere non renuerint. Quod certe omni-
um gestorum est laude dignissimum; Hoc enim ipso in S. Mar-
tyrum album videntur referendi.

Audi vultis, Auditores, Dorpatum laudem Livoniæ atq; etiam Perorati-
Esthoniæ

T. Repeti.
tio.

*Est Conia asserre, in pingvissimo & propè amenissimo loco esse sitū.
Antiquitate esse vetustissimum, Magnificētia ac opibus fuisse
splendidissimum: Mōnibus & fortalitiis munitissimum, Re-
ligione Santtissimum, jure aquisissimum, immunitatibus liber-
rimum, atq; studiis artium ac pietatis florentissimum.*

2. Ampli-
ficatio.

*Nēq; quis me immeritō de hac Civitate dixisse autumabit, cum
nos solum Nativitatis nostræ, cum terra habitationis, eodem
loco habere debeamus. Quis vero ei, qui suæ patriæ amore il-
lectus, de ea quidquam in medium profert, jure succensere potest?
Me autem, ut par est, de Dorpatō nostræ commorationis hospitio,
pauca, eaq; ingenio minus perfectā, aut industria elaborata, di-
centem quis tandem reprehendat?*

3. Affect.
Motio.

*Iam ad vos, Cives inelucti Dorpatenses, me converto, &
quamvis homini nihil magis sit optandum, quam prospera, aqua-
bilis, perpetuaq; fortuna, secundo vitæ sine ulla offensione cursu;
Tamen si vobis tranquilla & pacata omnia fuissent, incredibili
istā, quæ nunc immortalī ac penē Divino beneficio Gloriosiss.
Regis **GVSTAVI ADOLPHI** fruimini lætitiā vo-
luptatēq; carissetis. Agnosceis, o Cives optimi, vestra commoda
ac felicitatem, quæ non modo in pristinam pacis tranquillitatem
estis restituti: Sed etiam supra antiquam dignitatem elevati,
DEoq; qui tanta beneficia Clemētissimē per Magistratum bo-
num vobis tribuit, accepta referens.*

DI XI.

Eruditione & morum bonestate Politissimo,

*Dr. JOHANNI CLAUDII REJNS Oostro Gotho, doctam & disertam
Orationem de Civitate Dorpatensi publici juris facienti, amico &
contubernali suo exceptatissimo.*

Salæ beatis largitèr accolas
Ambeca puris æmulus est aquis;
Vterq; curiosos sagaces
Mellifluo satiat liquore.
Mos inter omnes dulce RISINGIUS
Nectar bibit jam cognitor artium;
Amator oris (vapipris
Barbaris sed ignotis osor.

Vin? quo probatur? testis adest modò
Urbs inculentis picta coloribus
Orationis Derpta; claris
Derpta suis adamata Nymphis.
Sic, Mi RISINGI, sic decet! Insuper
Berge, ut facis: Sic tempera laureæ
Insignientur: Sicq; canes
Delitiosa rigabis unda.
ERICUS LITORNIS R. Upl. 3.